

Avoin tiede -työryhmä, kokous 1/2016

Aika	Maanantai 21.3.2016 klo 11.00–13
Paikka	Pääatalo, kokoushuone 2
Osallistujat	Vararehtori Seppo Parkkila, puheenjohtaja Tutkimuksen kehittämisspäällikkö Markku Ihonen Helena-Laaksonen, tietoarkiston johtaja Elina Mäkinen, tutkijatohtori, JKK Minna Niemi-Grundström, kirjastonjohtaja Pirjo Nikander, tutkijakoulun yliopistonlehtori Liina-Kaisa Tynkkynen, tutkijatohtori, HES

KÄSITELLYT ASIAT

1. Kokouksen avaus, läsnäolijoiden toteaminen ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 11.10 ja toivotti kaikki tervetulleiksi. Läsnäolijat esittäytyivät.

2. Työryhmän tehtävänanto ja aikataulu

Todettiin, että rehtori asetti Tampereen yliopistoon Avoin tiede -työryhmän 2.3.2016–31. 12. 2017. Todettiin ryhmän tehtävänanto. Aikataulussa otetaan huomioon Tampere3-hanke (uusi yliopisto käynnistyy 1.1.2018).

Todettiin, että tehtäväksi annettu datapolitiikan linjaus on tärkeä ja ajankohtainen asia, mutta se on vain osa tieteen ja tutkimuksen avoimuutta. Useimmat yliopistot ovat tehneet jo omat linjauksensa, joita voidaan hyödyntää. Tutkimuksen kehittämisspäällikkö Markku Ihonen ja Tietoarkiston johtaja Helena Laaksonen ovat lupautuneet valmistelemaan asiaa.

3. Työryhmän sihteerin valinta

Työryhmän asettamispäätöksen mukaan työryhmä valitsee sihteerin keskuudestaan tai kutsuu sihteerin yliopistopalveluista tai muusta työryhmässä edustettuna olevasta yksiköstä.

Markku Ihonen valittiin sihteeriksi. Työryhmän kokouksista laaditaan muistiot, joihin kirjataan etenkin ryhmän aloitteet ja kannat. Ryhmä toimii vuorovaikutuksessa tiedeneuvoston kanssa.

4. Johdatus avoimeen tieteeseen ja tutkimukseen Tampereen yliopistossa

Työryhmän jäsen, kirjastonjohtaja Minna Niemi-Grundström alusti tieteen ja tutkimuksen avoimuudesta ja Tampereen yliopiston tähänastisista toimista. Alustus on muistion liitteenä.

Niemi-Grundström lähti liikkeelle siitä, että yliopiston strategiassa ja sen toimeenpano-ohjelmassa mainitaan pyrkimys tieteen avoimuuteen. Hän selvitti valtakunnallista ATT-hanketta (ks. www.avointiede.fi). Yleisesti ottaen kaikkialla on edistytty tieteen ja tutkimuksen avoimuudessa. Joissakin maissa asiaa edistetään lainsäädännöllä. Tehtävää riittää yhä.

Tampereen yliopistossa kirjasto on avoimen tieteen ja tutkimuksen avointoimija, joka ylläpitää yliopiston Open Access -sivustoa ja julkaisee OA-opasta. Kirjasto järjestää myös koulutuksia.

Tampere University Press luopui kirjojen painamisesta ja muuttui 1.1.2016 vertaisarvioituksi OA-julkaisukanavaksi.

Rehtori teki aiempaa velvoittavamman päätöksen rinnakkaistallentamisesta 11.3.2016 (päätös TaY:n [intranetissä](#)). Kirjasto voi nyt oma-aloitteisesti tallentaa avoimeen julkaisuarkistoon ([TamPub](#)) julkaisut, jotka tutkija ilmoittaa [SoleCrisissä](#).

Meneillään tai suunnitteilla on nyt muun muassa yliopiston linjaus tutkimusdatasta ja julkaisupolitiikasta, tutkimusdataosaamisen kehittäminen osana Tampere 3 -hanketta ja tietoaaineistopakettien lisenssineuvottelut. Tampereen yliopisto osallistuu edelleen aktiivisesti ATT-hankkeeseen.

Alustuksensa lopuksi Niemi-Grundström totesi, että lähiaikoina on syytä pohtia muun muassa

- U5-yliopistojen yhteistyötä avoimuuden edistämiseksi (työryhmä kokoontuu TaY:ssa 15.4.2016),
- yliopiston kantaa OA-julkaisemiseen kultaista reittiä (jossa kirjoittaja maksaa julkaisukulut) ja vihreää reittiä (rinnakkaistallentamalla) sekä
- kirjoittajamaksujen (APC, Article processing charge) hallinnointia ja seuraamista yliopistossa.

Keskusteltiin alustuksen pohjalta. Esiin nousi seuraavia ajatuksia:

- Tieteen avoimuus on iso asia, joka tulee yhtä tärkeämmäksi. Tutkimuksen avoimuudella voidaan vaikuttaa yliopiston tutkimuksen näkyvyyteen.
- Tieteen avoimuuden lisäämisessä avointoimijoita ovat tutkijat ja tieteenalayksiköt. Onko niillä riittävästi tietoa ja osaamista? Kirjasto edistää avoimuutta hyvin, mutta viestin perille menoa olisi syytä tehostaa.
- Tieteen ja tutkimuksen avoimuus on vahvasti esillä väitöskirjatutkijoille suunnatuissa koulutuksissa. Ohjaajien ja muiden senioritutkijoiden tavoittaminen on vaikeampaa.
- Asian edistämiseksi tarvitaan ehkä korkean profiilin tilaisuus tutkijoille ja opiskelijoille.
- Tutkijoita on kannustettava luomaan digitaalisia tutkijaprofiileja. Aihetta koskeva yhteinen linjaus voi olla tarpeen, ja digitaalisen tutkijaprofiilin laatiminen ja ylläpito voitaisiin tehdä velvoittavaksi.
- Tutkijoille on tarjolla monia helppokäyttöisiä verkkopalveluita näkyvyyden lisäämiseksi. Valmiiden julkaisujen jakaminen niiden kautta saattaa olla tieteellisten kustantajien näkökulmasta ongelmallista, eikä yliopisto muutenkaan voi suoraan suositella mitään tiettyä palvelua.
- Ei ole ehkä aiheellista eikä mahdollistakaan ratkaista ylätasolla, minkä verkkopalveluiden kautta kunkin tutkijan kannattaa olla näkyvillä.
- Myös rinnakkaistallentaminen on saatava nykyistä kiinnostavammaksi. Rehtori on vastikään tehnyt uuden päätöksen rinnakkaistallentamisesta.

Työryhmä keskusteli lyhyesti myös tieteen tulosten julkaisemisesta ja Tampereen yliopiston julkaisupolitiikasta.

Todettiin tarpeelliseksi laatia linjaus yliopiston julkaisu- ja datapolitiikasta. Asiaa valmistelevat tutkimuksen kehittämispäällikkö Markku Ihonen, tietoaarkiston johtaja Helena Laaksonen ja kirjastonjohtaja Minna Niemi-Grundström. Luonnos käsitellään työryhmässä ja lähetetään yksiköihin kommenteille. Sen jälkeen se hyväksytetään opetus- ja tiedeneuvostoissa. Päätöksen linjauksesta tekee rehtori.

5. Työryhmän mahdollinen täydentäminen

Avoin tiede -työryhmästä päätettiin tehdä pieni, jotta se toimii tehokkaasti. Asettamispäätöksen mukaan ”tiedeneuvosto tarvittaessa täydentää ryhmää ja voi tarkistaa sen kokoonpanoa”.

Ryhmä pitää tärkeänä kuulla muun muassa yliopiston arkistointia ja tutkimus- ja innovaatio-palveluja sekä Tampereen teknillistä yliopistoa (TTY) asioita valmisteltaessa. Kokouksiin kutsutaan asiantuntijoita.

6. Seuraavat kokoukset

Työryhmä kokoontuu seuraavan kerran keskiviikkona 8.6.2016 klo 11.00–13. Sihteeri lähettää kokouskutsun.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.45.

Seppo Parkkila
Vararehtori

Markku Ihonen
Tutkimuksen kehittämisspällikkö